

ПРОБЛЕМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВИКЛАДАЧА ЗІ СТУДЕНТАМИ У ПРОЦЕСІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

Глибокі соціальні, духовні й економічні зрушення, що відбуваються в Україні, розвиток сучасного високотехнологічного виробництва вимагають кваліфікованих кадрів, які були б мобільними, знаючими, ініціативними, творчими, за таких умов студент має стати реальним і повноправним суб'єктом навчально-виховного процесу, суспільного життя і майбутньої професійної діяльності. Тому професійна підготовка майбутніх учителів технологій та креслення має бути гнучкою і пристосованою до технічних, економічних та соціальних потреб суспільства, з урахуванням досягнень та перспектив його розвитку і спрямованою на їх професійну діяльність та неперервну самоосвіту.

Професійна підготовка має орієнтуватися на найновіші технології та їх динамічні зміни, забезпечувати здатність випускника вищого навчального закладу адаптуватися до змін і здійснювати самостійну інноваційну діяльність, підвищувати його конкурентоспроможність на ринку праці.

Перед викладачами вищої школи постає завдання удосконалити та інтенсифікувати навчальний процес, формувати ключові життєві компетентності студента, реалізувати прагнення до самоосвіти та самотворення особистості, а цього можна досягти саме завдяки своєчасному застосуванню освітніх інновацій і одним із найпотужніших засобів є впровадження інтерактивних методів навчання.

На сьогодні набутий великий досвід використання інтерактивних методів навчання у навчально-виховному процесі з різних дисциплін, які базуються на активній взаємодії всіх учасників. При цьому відбувається обмін думками, ідеями, позиціями. Викладач стає організатором спільної діяльності, дискусій, співпраці, творчого пошуку. Інтерактивні методи зводяться до навчання у співпраці.

Праці таких учених, як В. Безпалько, А. Бойко, О. Джеджула, О. Коберника, М. Левін, Л. Оршанський, О. Пометун, Н. Побірченко, В. Сидоренко, М. Юсупова та ін. свідчать, що стрімке втручання інтерактивних технологій навчання у процес навчання примушує вирішувати проблеми подальшого удосконалення освітньої системи, орієнтованої на формування особистості.

У педагогічній науці ще недостатньо досліджена технологія організації професійно-творчої діяльності в умовах упровадження інтерактивних методів навчання, зокрема, в процесі вивчення графічних дисциплін.

Ігрові технології навчання передбачають створення ситуацій, за яких студент залучається в ігровий контекст, що вимагає від нього дій з вирішення типових практичних ситуацій у контексті тематичного теоретичного матеріалу: 1) організаційно-діяльнісній грі (організація колективної діяльності на основі аналізу системи проблемних ситуацій за визначеним технологічним циклом – проектування проблемної ситуації, формулювання проблеми, робота у мікрогрупах, загальне обговорення, аналіз пізнавальної діяльності кожного учасника обговорення; 2) рольові гри (формулювання проблеми і розподіл ролей між учасниками для їх вирішення); 3) ділові гри (імітаційне моделювання реальних життєвих ситуацій).

Застосування під час занять ділових і рольових ігор допомагає залучити до занять практично всіх студентів. Ділові гри проходять, як правило, у формі налагодженого групового пошуку, що вимагає залучення до комунікації всіх учасників. Одним з її учасників є автор, який висловлює власні погляди. Інший учасник – реципієнт, який, сприймаючи авторський текст, будує образ того, що зрозумів, щоб реконструювати авторський погляд. Третій учасник комунікації в рамках ділової гри може бути критиком, який, спираючись на результати прийнятого рішення, виробляє власну позицію, більш оформлену. Четвертий учасник – організатор комунікації – погоджує всі види робіт і перетворює різні зусилля в єдиний спрямований рух з метою вдосконалення авторського погляду [2].

Завершується ділова гра підведенням підсумків, де основна увага акцентується на аналізі її результатів, що мають найбільше значення для практики. Проте завершальна фаза може бути розширена до рефлексії всього ходу гри.

Наприклад, при проведенні ділової гри в процесі оволодіння методикою викладання шкільного предмету “Креслення”, об’єктами такої рефлексії можуть стати: динаміка індивідуальних, групових, міжгрупових траєкторій руху процесів мислення; динаміка утворення колективної думки на основі змін у міжособистісних відносинах; позиційність гравців і міжпозиційні відносини [4].

Досвід використання цих методів свідчить, що вони дозволяють подавати матеріал одночасно інтелектуально насиченим і доступним для сприйняття, забезпечують поєднання теорії та практики, стимулюють розвиток нестандартного мислення, сприяють формуванню пізнавальної активності й самостійності, самосвідомості та саморегуляції розумової діяльності, формують позитивний емоційний фон, надають проблемного характеру пізнавальному процесу, допомагають студентів здійснювати самоконтроль і коригування навчальної діяльності, створюють атмосферу співробітництва, розвивають навички професійного спілкування, що зрештою створює передумови формування конкурентно спроможного спеціаліста.

В основу нашого дослідження була покладена система методів проблемно-розвивального навчання, побудована на основі принципів цілепокладання та проблемності. Така система повною мірою відображає характер “взаємопов’язаних дій того, хто навчає, і того, хто навчається, спрямованих на оволодіння системою знань, умінь і навичок”, вона орієнтована на розвиток у студентів просторового мислення. Студенти не створюють понять, образів, а засвоюють їх у процесі навчальної діяльності [4]. Це визначення відображає передусім не сутність, а явище навчання. Сутність навчання виявляється у єдності мотиваційного, змістового і операційно-орієнтованого аспектів навчання, що передбачає розвиток активних зв’язків, що йдуть від викладача до студентів, і зворотних зв’язків – від студентів до викладача [1]. До активних прямих зв’язків відноситься звернення викладача до аудиторії із питань теми, що розглядається, з’ясування думки слухачів, спільний аналіз проблемних ситуацій, залучення студентів до організації та проведення занять, до підготовки окремих питань. Активними зворотними зв’язками є відповіді студентів на питання викладача, рецензування відповідей (заняття з «дублерами»), розв’язання ними проблемних завдань, постановка питань до викладача. Викладач у свою чергу виступає «експертом»: концентрує увагу на навчальній меті заняття, генерує запитання, корегує хід проведення занять. Такий підхід сприймається студентами не як щось нав’язане викладачем, а як спосіб їх самореалізації. Виконуючи функції викладача він розуміє необхідність самоосвіти, мотивації навчання, вчиться бути демократичним, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати продумані рішення, навчає діловитості та гідності.

Доцільність застосування проблемного підходу багато в чому залежить від змісту теми змістового модулю. Кожна навчальна тема представляє логічно завершене коло фактів, відомостей, графічних понять, які повинні бути опрацьовані викладачем під час підготовки до заняття. Створення і розв’язання проблемних ситуацій відіграє допоміжну роль і становить, як правило, тільки частину заняття. Таке навчання допоможе студентам не тільки успішно оволодіти навчальним матеріалом, але і сприятиме вихованню в них інтересу до креслення, графічної культури, активізуватиме їх пізнавально-навчальну діяльність [4].

Саме таке навчання передбачає взаємодію викладача і студента, яка орієнтує особистість на розвиток її творчих здібностей, уміння обрати із альтернативних варіантів розв’язання ситуацій найбільш оптимальні, стимулює винахідливість і кмітливість; координує дії студента на виконання окремих завдань, спонукаючи до самостійного пошуку нових даних, підготовку мініпрезентацій тощо. Мета подібної взаємодії – досягнення четвертого рівня навчання, який передбачає творчий підхід у різних видах активності: фізичної, соціальної та пізнавальної [5].

Слід відзначити, що саме така система навчання акцентує увагу на індивідуальному розвитку молоді, враховуючи здібності кожного, сприяє формуванню особистісних якостей, творчому саморозвиткові і самовираженню.

Таким чином, впровадження інтерактивних методів навчання в процесі оволодіння студентами графічною грамотністю забезпечує можливості:

- значно підвищити рівень зацікавленості студентів, усвідомити власні здібності та вміння;
- активізувати їх творчу, пізнавальну активність, розвиток технічного та просторового мислення і глибину засвоєння матеріалу;
- чітко спланувати аудиторну і самостійну роботу за кредитно-модульною системою навчання, що сприяло раціональній організації проведення занять та створенню умов для розвитку творчих здібностей студентів;
- сформувані у студентів сталої професійної мотивації навчання та зацікавленості у вивченні графічних дисциплін, що стимулює їх пізнавальну активність і суттєво підвищує рівень графічних знань, вмінь та навичок;
- створити за допомогою спеціальних педагогічних заходів гармонізованої системи особистої адаптованості студентів до запровадження інтерактивних методів.

Список використаної літератури

1. *Ахметжан Б.* Использование интерактивных (диалоговых) технологий обучения в процессе творческого саморазвития личности учащихся / *Б. Ахметжан, С. Еримбетова, А. Маджуга.* – М. : АМ Вестник высшей школы, 2003. – №11. – С. 48-49.
2. *Корнеева Л.* Интерактивные методы обучения // Высшее образование в России / *Л. Корнеева.* – 2004. – №12. – С. 107-108.
3. *Пометун О. І.* Інтерактивні технології навчання / *О. І. Пометун.* – К. : А.С.К., 2004. – С. 192.
4. *Преображенская Н. Г.* Сечения и разрезы на уроках черчения в школе: Пособие для учителя: из опыта работы / *Н. Г. Преображенская.* – М. : Просвещение, 1986. – 159 с.
5. *Сергеев П.* Роль интерактивных форм обучения в повышении познавательной активности учащихся. Образование и виртуальность // Сборник научных трудов 8-й Международной конференции Украинской ассоциации дистанционного образования [Под общ. ред. *В. А. Гребенюка* и *В. В. Семенцова*]. – Харьков-Ялта: УАДО, 2004. – С. 276-279.

Андрій Твердохліб

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ ІВАНА (ІОВА) БОРЕЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ “НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НА 2012-2021 РР.”

Актуальною проблемою сьогодення є навчання і виховання молодого покоління. Для сучасного освітнього простору особливо важливим є оптимальне поєднання інноваційних ідей з кращими традиціями вітчизняної і світової педагогічної думки. Унікальним часом такого досвіду є період кінця XVI – першої третини XVII ст. – період становлення і розвитку різних братських шкіл у Львові, Києві та інших містах України.

Особливої уваги заслуговує досвід організації навчально-виховного процесу в братських школах українських земель в XVI – XVIII ст. й, зокрема, Львівської братської школи, що й становить мету даної публікації. Братські школи – це українські національні навчальні заклади в XVI – XVIII ст. Вони почали створюватися у 80-х роках XVI ст.; їх організували й утримували церковні братства з метою зміцнення православ'я. Першу братську школу заснувало Успенське братство у Львові (1586 р.). За її зразком створювалися братські школи в різних містах України. В першій половині XVII ст. братські школи були створені і в деяких селах [5, с.81]. Дослідниця *Л. Коба* зазначає: «Ці школи були двох типів: елементарного та підвищеного, які докорінно відрізнялися від інших існуючих шкіл, приміром, протестантських, католицьких, православних монастирських та національних: єврейських, вірменських тощо. Предмети у цих школах викладалися рідною мовою, вивчалася антична література, філософія, розвивалися розумові здібності учнів, певною мірою – демократизація» [4, с. 45-47].